

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Jaarplan 2023

Digitalisering

Rijksinkoop

Bijdragen aan een transparante Rijksoverheid die
effectief kan sturen op haar inkoopdoelstellingen

Chief Procurement Office, april 2023

Jaarplan 2023

Digitalisering Rijksinkoop

Bijdragen aan een transparante Rijksoverheid die
effectief kan sturen op haar inkoopdoelstellingen

Chief Procurement Office, april 2023

Inhoud

Managementsamenvatting	4		
1. Inleiding	6	6. Opbouw beleidsdossier en activiteiten 2023	16
Digitalisering Rijksinkoop	7	Kaderstelling en afspraken	17
Kansen en risico's	7	<i>Kaderstelling, afspraken en vertegenwoordiging</i>	
		<i>Digitalisering Rijksinkoop</i>	17
		<i>Rijksinkoop Enterprise Architectuur</i>	19
2. Omgevingsanalyse	8	Centrale voorzieningen	20
Beleidsmatige ontwikkelingen: uitfasering DigilInkoop	8	<i>Opdrachtgeverschap beheer centrale voorzieningen</i>	20
Rijksdiensten implementeren eigen inkoopoplossingen	8	<i>Doorontwikkeling centrale voorzieningen</i>	22
Externe ontwikkelingen: e-facturatie, Peppol, EU-arrest	9	<i>Samenwerking tussen ketenpartners</i>	24
Conclusies omgevingsanalyse	9	Open Standaarden	25
		<i>Input standaarden EU, NL, Peppol</i>	25
3. Positionering	10	<i>Beheer standaarden</i>	26
Missie	10	Communicatie	28
Visie	10	<i>Rijksbrede coördinatie interne en externe communicatie</i>	28
Maatschappelijk opgave	10	<i>Klantondersteuning en advisering vanuit klantperspectief</i>	30
Strategie	11	Nieuwe berichtenstromen	31
		<i>Realisatie nieuwe berichtenstromen</i>	31
4. Strategische doelstellingen	12	<i>Implementatieondersteuning nieuwe berichtenstromen</i>	32
Vijf strategische doelstellingen	12	Sturings- en verantwoordingsinformatie	33
		<i>Informatiebehoeften Rijksinkoopstelsel</i>	33
5. Maatschappelijk product	14	Kleinschalig innoveren	34
Uitgangspunten maatschappelijk product	14	<i>Digitalisering met de community</i>	34
Beschrijving maatschappelijk product	15	Verklarende woordenlijst	35

Managementsamenvatting

Alle organisaties van het Rijk kopen goederen en diensten in voor hun bedrijfsvoering. Opgeteld geeft dit een enorme inkoopkracht, waarmee veel maatschappelijke impact mogelijk is. Het Rijk wil deze inkoopkracht - de bestedingen zijn jaarlijks zo'n 16 miljard euro - dan ook bewust inzetten, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid of social return. Om de effectiviteit van een dergelijk inkoopbeleid te monitoren en tijdig bij te kunnen sturen, is betrouwbare en up-to-date verantwoordings- en sturingsinformatie nodig. Met digitalisering kan in deze informatie-behoefte sneller en accurater worden voorzien dan nu het geval is.

Digitalisering van het Rijksinkoopstelsel stelt bijzondere eisen aan implementatie en uitvoering. Dit komt doordat de Rijksinkoop op dit moment een transitie ondergaat: met het uitfasen van het rijksbrede inkoopstelsel DigilInkoop, wordt van een relatief centrale opzet toegewerkt naar een decentraal stelsel waarin rijksdiensten hun eigen inkoopoplossingen kiezen. Deze inkoopoplossingen maken in de nieuwe situatie gebruik van een aantal centrale voorzieningen, een centrale infrastructuur en open ICT-standaarden. Op die manier is het mogelijk als Rijksoverheid als één concern naar buiten te treden en leveranciers een laagdrempelige, uniforme ervaring te bieden bij zakendoen met het Rijk.

Het Rijksinkoopstelsel is bijzonder omdat de afzonderlijke rijksonderdelen veel vrijheid krijgen bij de inrichting van hun inkoopprocessen. Ministers zijn wettelijk gezien verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van hun eigen departement. Tegelijkertijd zien rijksdiensten de noodzaak - en dit is ook een nadrukkelijke wens van het kabinet - om als één Rijksoverheid te opereren. Er is dus zowel behoefte aan autonomie en maatwerk bij het inrichten van inkoopprocessen, als aan uniformiteit en eenheid. Digitalisering biedt de mogelijkheid deze ogenschijnlijk tegengestelde wensen met elkaar te

verenigen, zodat 'eenheid in verscheidenheid' of 'managed diversity' ontstaat.

Met een digitaal raamwerk op basis van enkele gemeenschappelijke rijksbrede voorzieningen en door gebruik te maken van open ICT-standaarden, kan een Rijksinkoopstelsel worden ingericht met zowel ruimte en flexibiliteit voor rijksdiensten als de gewenste eenheid. De gemeenschappelijke voorzieningen die een sleutelrol spelen bestaan gedeeltelijk al - Digipoot bijvoorbeeld - of worden op dit moment ontwikkeld. Alle rijksdiensten kunnen hierop aansluiten, in sommige gevallen is dit een al bestaande verplichting. De nadrukkelijke keuze voor open ICT-standaarden in het inkoopdomein van het Rijk is nieuw. Een belangrijke rol is weggelegd voor de internationale open infrastructuur Peppol, die wereldwijd in opkomst is voor de uitwisseling van zakelijke gegevens.

De combinatie van centrale voorzieningen en de relatief nieuwe, maar bewezen effectieve internationale Peppol-infrastructuur, kan de Rijksoverheid en de samenleving veel opleveren. Digitalisering op basis van deze standaard biedt zowel het Rijk als leveranciers veel voordelen in hun bedrijfsvoering. Denk hierbij aan snelheid, nauwkeurigheid, transparantie en kostenreductie in het inkoopproces. Daarnaast kan de grote hoeveelheid inkoopdata benut worden voor snellere en effectievere sturing in het inkoopproces en voor politieke en maatschappelijke verantwoording van het inkoopbeleid van het Rijk.

De ideale situatie die met digitalisering op basis van deze uitgangspunten bereikt kan worden is als volgt: rijksonderdelen gebruiken de inkoop- en financiële software van hun keuze, toegesneden op hun eigen unieke behoeften en inkoopprocessen. Daarbij maken zij gebruik van de benodigde open standaarden en infrastructuur, die zorgen voor eenheid en interoperabiliteit,

zowel binnen het Rijk als in de relaties met leveranciers. Open standaarden en de connectie met een open netwerk zorgen ervoor dat verschillende softwareoplossingen met elkaar kunnen 'praten' en leveren een goede basis voor uniform gestructureerde inkoopdata. Ook gebruiken rijksdiensten de centrale voorzieningen die op dit moment worden gecreëerd als bouwstenen voor de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel.

Op deze manier ervaren leveranciers de inkoopprocessen van het Rijk als een eenheid, ongeacht met welk rijksonderdeel zij zakendoen. Leveranciers hebben altijd te maken met dezelfde eisen bij het uitwisselen van inkoopinformatie en de communicatie tijdens het inkoopproces verloopt op dezelfde herkenbare manier. Ook is het mogelijk stappen in het inkoopproces verregaand te automatiseren, zowel bij leveranciers als rijksdiensten. Denk hierbij aan het automatisch controleren en koppelen van order, factuur en betaling en geautomatiseerde communicatie hierover tussen leveranciers en rijksdiensten.

Uniform gestructureerde inkoopdata van hoge kwaliteit geven het Rijk de kans om op afroep nauwkeurige sturings- en verantwoordingsinformatie te genereren. Daarmee ontstaat kort-cyclisch inzicht in het inkoopgedrag van het Rijk, de uitgaven die gedaan zijn en hoe deze bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van het kabinet. Op procesniveau kan dus sneller en slagvaardiger worden gemonitord en (bij) gestuurd, op politiek-bestuurlijk niveau kan sneller en accurater verantwoording worden afgelegd.

Deze voordelen kunnen in het huidige Rijksinkoopstelsel niet op een andere manier behaald worden. Het alternatief voor het gebruik van gedeelde voorzieningen en het open standaard Peppol-netwerk is weinig aantrekkelijk: de kans op een onontwarbare knoop van onsamenhangende applicaties, standaarden en voorzieningen is meer dan reëel. Daarom richt de Chief Procurement Officer Rijk (CPO Rijk) zich namens de stelselverantwoordelijke minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op het realiseren van het digitale raamwerk voor het Rijksinkoopstelsel zoals dit in dit jaarplan uiteen wordt gezet.

1. Inleiding

De Rijksoverheid koopt jaarlijks voor zo'n 16 miljard euro goederen en diensten in. Met deze inkoopkracht kan het Rijk een grote maatschappelijke impact hebben. Als inkoper kan de Rijksoverheid eisen stellen aan leveranciers en aan de goederen en diensten die zij leveren. Denk bijvoorbeeld aan duurzaamheid of 'social return'. Hierdoor is inkoop voor het Rijk niet alleen een bedrijfsvoeringsonderwerp, maar ook een beleidsinstrument. Met inkoopbeslissingen kan de Rijksoverheid bijdragen aan het behalen van maatschappelijke doelstellingen, dus aan een duurzaam, sociaal en innovatief Nederland.

De inkoop door de Rijksoverheid is in Nederland decentraal georganiseerd. Ministers zijn verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van hun ministerie en de organisaties die daaronder vallen. Hierdoor hebben ministeries en rijksdiensten relatief veel autonomie bij het organiseren van hun inkoopprocessen. Tegelijkertijd wil het kabinet dat de Rijksoverheid een duidelijk herkenbare organisatie is in de samenleving die op een uniforme manier werkt.

Om in de decentraal georganiseerde inkoop door de Rijksoverheid ook eenheid te scheppen, is het Rijksinkoopstelsel in het leven geroepen. Dit stelsel moet zorgen voor evenwicht tussen de decentrale verantwoordelijkheid van de ministers op inkoopgebied en de wens van het kabinet om als één Rijksoverheid naar buiten te treden. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in het Rijksinkoopstelsel een coördinerende rol. Deze coördinerende rol is gedelegeerd aan de Chief Procurement Officer Rijk (CPO Rijk) van het ministerie van BZK. De CPO Rijk stelt de kaders voor het Rijksinkoopstelsel en is ambtelijk verantwoordelijk voor de goede werking ervan.

Het Rijksinkoopstelsel kent een organisatiestructuur van twintig Inkoop Uitvoeringscentra (IUC's) en Specifieke

Rijksinkoopstelsel 2.0

Om het Rijksinkoopstelsel door te ontwikkelen en de inkoopvisie waar te maken, is in 2017 het verbeterprogramma Rijksinkoopstelsel 2.0 gestart. Het programma Digitalisering is een van de vijf deelprogramma's hiervan.

Vanwege de structurele plaats die digitalisering inneemt in het Rijksinkoopstelsel, is dit programma omgezet in een portefeuille Digitalisering.

De CPO Rijk van het ministerie van BZK heeft een portfolio-manager Digitalisering Rijksinkoop aangesteld, die in samenspraak met alle partijen uit het Rijksinkoopstelsel vormgeeft aan de digitaliseringsambities voor de Rijksinkoop.

Formeel is invulling gegeven aan deze samenwerking door het inrichten van een portefeuille Digitalisering binnen de Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden (ICIA), waarin stakeholders uit het hele Rijksinkoopstelsel zitting hebben.

Inkoopcentra (SIC's). Daarnaast kopen ministeries producten en diensten voor elkaar in. Dit wordt categoriemanagement genoemd. Het gaat hierbij om producten en diensten die vaak rijksbreed worden ingekocht (bijvoorbeeld energie of kantoorartikelen) en om de inhuur van medewerkers, bijvoorbeeld uitzendkrachten. Vanwege de frequentie en de budgetten die hiermee zijn gemoeid hebben de ministeries afgesproken om deze producten en diensten in categorieën onder te brengen. Eén ministerie zorgt voor de aanbesteding, het contractbeheer en de verantwoording van zo'n inkoopcategorie. De ministers zijn verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de inkoop-

activiteiten binnen hun categorie en voor het behalen van de strategische en maatschappelijke doelen die voor hun categorie gelden. In totaal zijn er op dit moment 22 categorieën, verdeeld over de verschillende ministeries.

Voor grote leveranciers van software en telecommunicatie is daarnaast Strategisch Leveranciersmanagement (SLM) en Software Asset Management (SAM) ingericht. Het doel is om het Rijk optimaal te positioneren tegenover de leveranciers SAP, Microsoft, Oracle, KPN en IBM en de onderhandelings- en inkoopkracht van het Rijk te bundelen. Een interdepartementale klantenraad vertegenwoordigt de ministeries als afnemers en inventariseert hun wensen en behoeften.

Het Rijksinkoopstelsel grenst aan twee andere domeinen: het aanbestedingsdomein en het financiële domein. In het aanbestedingsdomein zet het Rijk opdrachten uit waar leveranciers op in kunnen schrijven. Als een contract met een leverancier is gesloten, orders zijn gedaan en leveringen hebben plaatsgevonden, gebeuren de betalingen voor goederen en diensten in het financiële domein: op de financiële administraties van de rijksdiensten. De coördinerende ministers van de aangrenzende domeinen zijn respectievelijk de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de minister van Financiën.

Digitalisering Rijksinkoop

Door inkoopprocessen te digitaliseren en automatiseren, ontstaat de mogelijkheid om uit de enorme hoeveelheid aan inkoopgegevens betere sturings- en verantwoordingsinformatie te halen. Voorwaarde hierbij is dat deze gegevens goed gestructureerd zijn en van hoge kwaliteit. Het wordt dan mogelijk om kort-cyclisch inzicht te geven in het inkoopgedrag

van de Rijksoverheid, de uitgaven en de bijdrage daarvan aan de maatschappelijke doelstellingen van het inkoopbeleid.

Daarnaast zorgt digitalisering ervoor dat rijksdiensten op een uniforme manier inkoopinformatie kunnen uitwisselen met leveranciers. Voor leveranciers is er dan geen onderscheid merkbaar tussen verschillende rijksdiensten, zij ervaren altijd één Rijksoverheid. De rijksdiensten kunnen zelf kiezen voor applicaties en voorzieningen die het best passen bij hun bedrijfsvoering, mits zij gebruikmaken van een minimum aan centrale voorzieningen en standaarden.

Digitalisering en automatisering van het Rijksinkoopstelsel kunnen er ook voor zorgen dat de inzet van medewerkers die nu nog is gericht op het coördineren van processen, procesafspraken, monitoring en naleving, anders benut kan worden. Denk bijvoorbeeld aan leveranciersmanagement of aan kwaliteitsverbetering in het contractbeheer. De organisatorische complexiteit, brede scope, grote aantal dossiers en medewerkers binnen het Rijksinkoopstelsel maken dat ook op dit punt digitalisering kan zorgen voor meer efficiëntie.

Ten slotte: digitaliseren en automatiseren van inkoopprocessen is niet alleen een kwestie van technische keuzes maken. Er is ook aandacht nodig voor de menselijke en organisatorische kant van deze processen. Gezien het decentrale karakter van het Rijksinkoopstelsel en het grote aantal rijksdiensten dat eronder valt, zijn voorlichting, communicatie en afstemming minstens zo belangrijk. Hierbij gaat het om communicatie en afstemming met de deelnemers aan het Rijksinkoopstelsel en met zakenpartners van de Rijksoverheid.

Kansen en risico's

Digitalisering en automatisering van inkoopprocessen bieden vele kansen, maar kunnen bij het maken van verkeerde keuzes ook tot een onontwarbare knoop van onsamenhangende applicaties, standaarden en voorzieningen leiden. Om de kansen te verzilveren en de risico's zo klein mogelijk te maken, is eenduidig beleid en discipline in de naleving hiervan door rijksdiensten een voorwaarde.

Digitalisering kan procesmatige of organisatorische muren slechten. Om dit voor elkaar te krijgen is het belangrijk dat de CPO Rijk structureel overleg voert met het aanbestedings- en financiële domein. Zo kan worden gezorgd dat de ontwikkelingen die daar plaatsvinden en die van invloed zijn op de Rijksinkoop, aansluiten op de digitaliseringambities voor het Rijksinkoopstelsel. Dit vereist samenwerking en wederzijds aanspreken op ontwikkelingen die wel en niet gewenst zijn. Voor de CIO-offices van de departementen is bij dat laatste ook een nadrukkelijke rol weggelegd.

2. Omgevingsanalyse

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel, gevolgd door de conclusies die hieruit worden getrokken.

Beleidsmatige ontwikkelingen: uitfasering DigilInkoop

De operationele rijksinkoopprocessen waren tot nu toe relatief centraal georganiseerd door het gebruik van het rijksbrede systeem DigilInkoop. Bij de implementatie van DigilInkoop is beleidsmatig ingezet op rijksbreed gebruik van deze applicatie, maar in de vergadering van de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) van 11 november 2014 is het besluit genomen om het verplichte gebruik van DigilInkoop los te laten. Bij het nemen van dit besluit gaf de ICBR het volgende aan: “Bestuurlijk is het van belang naar de buitenwereld toe DigilInkoop als één systeem te positioneren, waarbij achter de muren van de rijksdienst ruimte is om naast het DigilInkoop-systeem andere inkoopsystemen aan te houden.”

Tijdens de ICBR-vergadering van 15 oktober 2019 is een besluit genomen over de toekomst van DigilInkoop, met als aanleiding het verlopen van de opdrachtovereenkomst met ICT-dienstverlener Ordina per 16 juli 2020. Dit besluit is genomen op basis van het advies van de Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden (ICIA) om “het huidige DigilInkoop uit te faseren en toe te werken naar een rijksbrede architectuur met centrale voorzieningen, in lijn met de eerder door de ICBR vastgestelde digitaliseringsstrategie voor de Rijksinkoop”. Dit besluit is bevestigd in de ICBR van 19 november 2019.

De beleidsmatige weg die daarmee is ingeslagen, betekent dat de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel zich in een transitiefase begeeft, waarbij een Rijksinkoopstelsel met een decentraal karakter het uitgangspunt is voor de toekomstige inrichting ervan.

Rijksdiensten implementeren eigen inkoopoplossingen

Een van de gevolgen van het besluit om DigilInkoop uit te faseren, is dat alle rijksdiensten is verzocht hiervoor in de plaats een eigen inkoopoplossing te implementeren. Om het één Rijksoverheidsprofiel bij zakenpartners te behouden, is ook besloten een aantal gemeenschappelijke centrale voorzieningen te ontwikkelen, waarop alle decentrale inkoopoplossingen van de rijksdiensten aansluiten.

Deze centrale voorzieningen worden in opdracht van de CPO Rijk gebouwd via het programma Transitie DigilInkoop. De CPO Rijk is voorzitter van de stuurgroep die toezicht houdt op de activiteiten die uit dit programma voortkomen. De doelstelling van het programma is zorgen dat per 1 juli 2023 de gehele Rijksoverheid succesvol is overgestapt van een situatie gecentreerd rond DigilInkoop, naar een decentrale situatie. In de nieuwe situatie hebben Rijksdiensten hun eigen inkoopoplossing, met gebruikmaking van enkele centrale voorzieningen, zoals Digipoort (de digitale berichtencentrale van de overheid).

Externe ontwikkelingen: e-facturatie, Peppol, EU-arrest

E-facturatie

Het Rijk heeft actief ingezet op het implementeren van e-facturatie bij alle aanbestedingsplichtige organisaties. De Europese Richtlijn inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten, die is verwerkt in de Nederlandse Aanbestedingswet, ligt hieraan ten grondslag. Hierdoor hebben alle overheidsorganisaties ervoor gezorgd dat zij sinds de wettelijk vastgestelde datum 18 april 2019 in staat zijn om elektronische facturen te ontvangen en verwerken.

Peppol

De Nederlandse overheid sorteert beleidsmatig voor op het uitwisselen van e-facturen en andere zakelijke gegevens via het wereldwijde Peppol-netwerk. Dit staat ook in de memorie van toelichting bij het Aanbestedingsbesluit. Peppol is gebaseerd op open ICT-standaarden en koppelingen, die in de vorm van eDelivery-bouwblokken beschikbaar zijn gesteld door het CEF-programma van de Europese Commissie. Het Peppol-netwerk wordt wereldwijd beheerd door stichting OpenPeppol, die in België staat geregistreerd. In Nederland fungeert de Nederlandse Peppolautoriteit (NPa) als toezichthouder op het Peppol-netwerk. De NPa maakt formeel deel uit van het ministerie van BZK, de uitvoering van de werkzaamheden is gedelegeerd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en Logius.

Arrest van het Europese Hof van Justitie

Als gevolg van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (C-216/17) is het voor overheden van groot belang een goede schatting te kunnen maken van de maximale waarde van een raamovereenkomst en zicht te hebben op de uitnutting van een contract. Op dit moment is deze informatie niet of slechts

beperkt op te halen uit de verschillende inkoop- en financiële systemen van het Rijk. Bij het vastleggen van bestellingen en/of betalingen vindt geen koppeling plaats met de raamovereenkomst. Hierdoor is het niet mogelijk om de uitnutting van contracten in te zien. Wanneer wel een koppeling met het contract wordt gemaakt, zal de uitnutting van contracten inzichtelijk worden. Daarnaast zal deze koppeling het eenvoudiger maken inzicht te krijgen in 'maverick buying' (het onrechtmatig inkopen buiten bestaande contracten om).

Conclusies omgevingsanalyse

Het inkoopdomein van het Rijk is in transitie naar een gedecentraliseerd digitaal Rijksinkoopstelsel. De uitfasering van DigiInkoop, de eigen inkoopoplossingen die rijksdiensten implementeren, de e-facturatieverplichting die de overheid zichzelf heeft opgelegd en de opkomst van Peppol zijn daarin belangrijke elementen.

De uitdaging hierbij is de dagelijkse operationele gang van zaken door te laten gaan, om ervoor te zorgen dat de Rijksoverheid een betrouwbare, professionele zakenpartner blijft. Dit vraagt veel van de organisaties en de mensen die er werken, ongeacht of zij operationeel, tactisch of strategisch betrokken zijn bij het Rijksinkoopstelsel.

Een andere uitdaging bij de decentralisatieopgave van het Rijksinkoopstelsel is het omgaan met actuele vraagstukken die tijdens deze transitie vanuit de politiek of rechtspraak prioriteit vragen, zoals arrest van het Europese Hof van Justitie over het inzichtelijk maken van de maximale waarde van een raamovereenkomst en de uitnutting van contracten.

Om deze reden is het van belang om een gemeenschappelijk beeld te hebben van de digitaliseringsopgave waar het Rijksinkoopstelsel voor staat en dit beeld actief uit te dragen. Niet alleen ter informatie, maar ook om een referentiepunt te hebben tijdens discussies over vraagstukken die om besluitvorming vragen.

Dit gemeenschappelijk beeld is ook het vertrekpunt voor het formuleren van ambities en doelstellingen waar we ons als Rijksinkoopstelsel aan willen committeren. Op deze manier kan op de juiste manier de discussie worden gevoerd over wat nodig is om deze ambities en doelstellingen te bereiken - niet alleen in termen van projecten, diensten en producten, maar ook in termen van inzet en financiën.

3. Positionering

De prioriteiten en doelen van de portefeuille Digitalisering Rijksinkoopstelsel, zijn door het team dat aan hieraan werkt verwoord in de missie en visie zoals hieronder beschreven.

Missie

De Rijksoverheid wil als inkopende organisatie vanuit één profiel zakendoen, effectiever kunnen sturen en bijsturen op haar inkoopdoelstellingen en in staat zijn om sneller en beter verantwoording af te leggen over wat en hoe we inkopen en wat de maatschappelijke impact hiervan is.

Visie

De Rijksoverheid werkt aan het structureel digitaliseren van de Rijksinkoop. Hierbij treedt de Rijksoverheid als zakenpartner met één gezicht naar buiten en kunnen we eenduidig en gemakkelijk zakendoen met onze leveranciers. Met de effectieve inzet van digitale technologie richten we het inkoopproces efficiënter, rechtmatiger, transparanter in, volgens het principe: centraal waar het moet, decentraal waar het kan. Digitalisering van de Rijksinkoop draagt bovendien bij aan de ambitie van de Rijksoverheid om data-driven te werken. Zo kunnen we effectiever sturen en bijsturen op onze inkoopdoelstellingen en zijn we in staat om beter verantwoording af te leggen over wat en hoe we inkopen.

Maatschappelijk opgave

De maatschappelijke opgave die het team van de portefeuille Digitalisering Rijksinkoopstelsel voor zich ziet is als volgt: iedere leverancier van de Rijksoverheid, van eenmanszaak tot

multinational, kan op betrouwbare, eenduidige wijze gemakkelijke zakendoen met de Rijksoverheid. Dit wordt mogelijk door in te zetten op open standaarden en gebruik te maken van een centrale infrastructuur (het Peppol-netwerk).

Daarnaast stelt digitalisering van het Rijksinkoopstelsel de Rijksoverheid in staat zowel centraal (CPO Rijk) als decentraal (per rijksdienst) slagvaardig haar operationele, tactische en strategisch-maatschappelijke doelstellingen te behalen. Succesvolle digitalisering maakt het voor rijksdiensten, Coördinerend Directeuren Inkoop (CDI's) en de CPO Rijk mogelijk:

- op ieder gewenst moment inzicht in relevante voortgangsinformatie te krijgen;
- op basis van voortgangsinformatie tijdig (bij) te sturen;
- periodiek en op afroep (politieke) verantwoording af te leggen.

Strategie

De CPO Rijk voert de regie over het Rijksinkoopstelsel en zorgt voor beheer en duidelijkheid over de randvoorwaarden waarbinnen de rijksdiensten hun inkoopapplicaties en voorzieningen kunnen (laten) bouwen en doorontwikkelen. Bovendien houdt de CPO Rijk met monitoring toezicht op de naleving van gemaakte afspraken. Het doel hiervan is de eenduidigheid van het stelsel en daarmee de betrouwbaarheid van de Rijksinkoop tegenover leveranciers te garanderen.

Aanvullend vervult de CPO Rijk een faciliterende rol binnen het Rijksinkoopstelsel, om ervoor te zorgen dat interdepartementale gesprekken over de digitalisering worden georganiseerd. Ook faciliteert de CPO Rijk bij de centrale informatievoorziening en kennisuitwisseling, zodat inkopers en medewerkers binnen het Rijksinkoopstelsel, net als zakenpartners, weten wat digitalisering van de Rijksinkoop inhoudt, wat er van hen wordt verwacht en waar naartoe wordt gewerkt.

Ten slotte toetst de CPO Rijk de ambities, doelstellingen en strategie voor de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel bij het ambtelijk en politiek bestuur. De CPO Rijk doet dit in de rol van coördinerend verantwoordelijke voor het Rijksinkoopstelsel als onderdeel van de bedrijfsvoering van de Rijksoverheid.

4. Strategische doelstellingen

De Rijksinkoop draagt bij aan de beleidsdoelstellingen die het Rijk zichzelf heeft gesteld voor maatschappelijke en economische ontwikkeling, zoals duurzaamheid en innovatie. Het Rijk draagt bovendien zorg voor de rechtmatigheid van de inkoopprocessen die het organiseert. De Rijksinkoop staat daarbij voor de uitdaging om soms uiteenlopende beleidsambities te integreren in de verschillende inkoopprocessen. Om deze uitdaging slagvaardig het hoofd te bieden, wordt sterk ingezet op verdere professionalisering, onder andere door digitalisering van het inkoopproces.

Vijf strategische doelstellingen

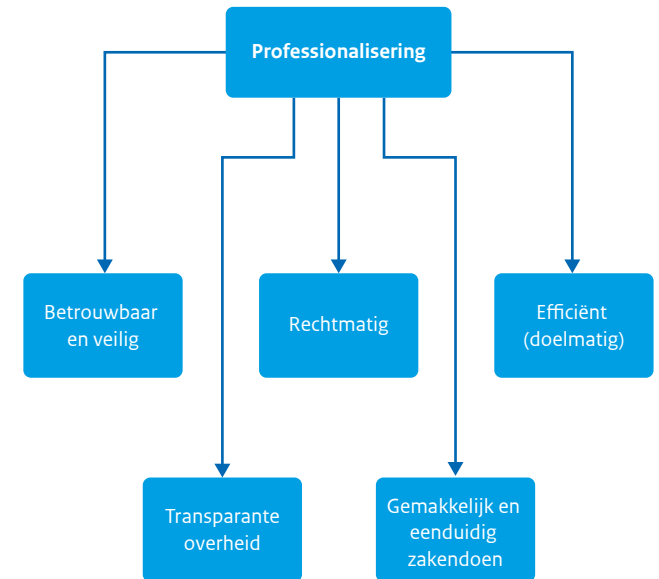
Om invulling te geven aan de structurele professionalisering van de Rijksinkoop heeft het rijksinkoopdomein verschillende strategische doelstellingen geformuleerd, waaraan ook vanuit de portefeuille Digitalisering Rijksinkoop wordt gewerkt. Deze doelstellingen zijn hieronder uitgewerkt.

Betrouwbaar en veilig

Leveranciers moeten ervan op aan kunnen dat zij bij digitaal zakendoen met Rijksoverheid zoveel mogelijk hetzelfde proces kunnen volgen bij het uitwisselen van de benodigde informatie en documentatie. Door wederzijds gebruik van elektronische berichten als e-facturen, e-orders en e-timecards op basis van open standaarden, kunnen leveranciers en rijksdiensten hun eigen financiële- en ERP-software blijven gebruiken.

Rechtmatig

Een professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid helpt om op rechtmatige, doelmatige en doeltreffende wijze in te kopen. Rechtmatigheid betekent dat inkoop en aanbestedingen gedaan worden in overeenstemming met de geldende (aangebestedings) wetten, regels en besluiten.

Efficiënt (doelmatig)

De Rijksinkoop heeft de ambitie om op doelmatige wijze in te kopen. Met de inzet van digitale middelen kan via analytics-tooling sneller inzichtelijk worden gemaakt op welke wijze het best kan worden ingekocht. Dit heeft de volgende uitkomsten:

- De gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- Met de beschikbare gestelde middelen wordt zo veel mogelijk resultaat bereikt.

Transparante overheid

De Rijksoverheid wil meer openheid over wat zij doet. Veel overheidsinformatie is daarom openbaar, vrij te gebruiken en te verspreiden. Transparantie draagt bij aan het bevorderen van de betrouwbaarheid, legitimiteit en integriteit. Dit moet leiden tot een situatie waarin burgers en bedrijfsleven een groot vertrouwen hebben in het functioneren van hun overheid.

Ook de verdere digitalisering van de Rijksinkoop is een bijdrage aan het gemakkelijker transparant maken van onder andere de uitgaven (spend) van de Rijksoverheid, zoals bijvoorbeeld de Open State Foundation (OSF) adviseert¹.

Gemakkelijk en eenduidig zakendoen

Zakenpartners van de Rijksoverheid moeten zo min mogelijk last hebben van de verscheidenheid aan werkprocessen bij de verschillende rijksdiensten. Tegelijkertijd streeft de Rijksoverheid naar laagdrempeligheid: zij wil zakenpartners zo min mogelijk op kosten jagen of complexe aansluittrajecten eisen op inkoop-systemen van het Rijk. In overeenstemming met overheidsbreed beleid wordt daarom zoveel mogelijk ingezet op het gebruik van open standaarden en een open infrastructuur.

¹ Zie: <https://openstate.eu/nl/2021/05/open-inkoop-in-beeld-presentatie-van-eindrapport-eerste-fase/>

5. Maatschappelijk product

De digitalisering van het Rijksinkoopstelsel levert verschillende soorten maatschappelijke meerwaarde. De uitgangspunten en de operationele en strategische dimensies van het geambieerde maatschappelijke product zijn hieronder uitgewerkt.

Uitgangspunten maatschappelijk product

Betrouwbaar

Alle leveranciers van de Rijksoverheid weten waar ze aan toe zijn als ze zakendoen met de Rijksoverheid. Leveranciers kunnen erop vertrouwen dat de publieke infrastructuur ervoor zorgt dat zakelijke documenten die zij elektronisch versturen probleemloos bij de Rijksoverheid aankomen. Andersom kunnen rijksdiensten erop vertrouwen dat de publieke infrastructuur waarborgt dat ook de zakelijke documenten die zij elektronisch versturen probleemloos bij zakenpartners worden afgeleverd. Uitgangspunt hierbij is het streven naar system-to-system-uitwisseling tussen de softwarepakketten van leveranciers en rijksdiensten. Gegevensuitwisseling via een centraal leveranciersportaal moet net zo betrouwbaar zijn.

Dienstverlenend

Het kabinet wil de kansen van digitalisering benutten. Dankzij verregaande digitalisering van de eigen organisatie kan de Rijksoverheid de dienstverlening aan haar leveranciers verbeteren. Voorwaarde hierbij is dat de Rijksoverheid werkt met open standaarden en enkele centrale voorzieningen. Dit zorgt ervoor dat zakenpartners van de Rijksoverheid digitaal zaken kunnen doen vanuit hun eigen softwarepakket, mits dit over een Peppol-aansluiting beschikt. Digitaal zakendoen wordt hiermee pakketonafhankelijk gemaakt. Het gevolg is dat zakenpartners van de Rijksoverheid geen aparte, specifieke handelingen hoeven te doen, extra tijd kwijt zijn of kosten hoeven te maken om digitaal aan te sluiten op de infrastructuur

van de Rijksoverheid. Op deze wijze laagdrempelig digitaal zakendoen draagt bij aan de ambitie om een dienstverlenende overheid te zijn.

Aanjagend (leidinggevend)

Met het digitaliseren van het Rijksinkoopstelsel is de Rijksoverheid vooruitstrevend. Zij zet actief in op het gebruik van open standaarden voor berichten, koppelingen en infrastructuur. Hiermee wordt een einde gemaakt aan de situatie waarbij eigen gesloten standaarden worden opgedrongen aan zakenpartners binnen en buiten de overheid.

Deze transitie is niet eenvoudig. Overheidsorganisaties en bedrijfsleven hebben te maken met zogenaemde legacy-oplossingen. Niet alleen in de rol van gebruiker, maar juist ook in de rol van leverancier van softwareoplossingen. Zonder harde stok achter de deur in de vorm van wet- en regelgeving, zien veel organisaties geen noodzaak om op korte termijn de transitie te maken naar digitaliseren op basis van open standaarden.

Met haar inkoopkracht en een leveranciersbestand van 50.000 bedrijven en 1.300 overheidsorganisaties, kan de Rijksoverheid via haar inkoopvoorwaarden en/of aanvullende afspraken een actieve, aanjagende rol spelen bij het realiseren van de digitale transitie, gebaseerd op open standaarden. Als alle zakelijke relaties van de Rijksoverheid zijn overgestapt op digitaal zakendoen, zal de impact van deze digitaliseringsslag in de gehele maatschappij merkbaar zijn.

In control zijn

Operationeel gezien zorgt het eenduidig digitaliseren van de inkoopprocessen en -systemen van het Rijk ervoor dat de geproduceerde, verrijkte en gedeelde informatie op een gestandaardiseerde wijze wordt gestructureerd.

Hiermee worden data, gegevens en informatie vergelijkbaar gemaakt, waardoor de kwaliteit van de data omhooggaat. Zo wordt het mogelijk om met de inzet van Business Intelligence Analysis Tooling sneller en accurater analyses te maken van de data die beschikbaar is in de applicaties, voorzieningen en systemen van de Rijksoverheid.

Op departementaal niveau worden met de digitalisering van de rijksinkoopprocessen de offices van de Coördinerend Directeuren Inkoop (CDI's) in staat gesteld om sneller, gemakkelijker en betrouwbaarder inzicht te krijgen in voortgangsinformatie. Op rijksbreed niveau geldt hetzelfde voor de CPO Rijk. Het inkoopdomein wordt daarmee in staat gesteld om sneller en slagvaardig in te spelen op basis van informatie die deelnemers sneller bereikt. Dit zorgt ervoor dat de Rijksinkoop meer 'in control' kan zijn.

Wendbaar

Een wendbare overheid is een overheid die in staat is zich snel aan te passen aan veranderende omstandigheden. De veranderingsopgave die voortkomt uit de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel beperkt zich niet tot het technisch implementeren van digitale voorzieningen, applicaties of infrastructuur. Het gaat hier ook om het betrekken van de mensen die dagelijks actief zijn binnen het inkoopdomein op operationeel, tactisch en strategisch niveau.

Een voorwaarde bij het succesvol implementeren van digitale inkoopprocessen is dat rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen. Vanuit de gedachte dat de digitalisering van de Rijksinkoop nooit af is, zijn wendbaarheid en veerkracht nodig bij de bestaande applicaties, voorzieningen en infrastructuur. Daarmee kunnen deze meebewegen bij bijvoorbeeld (a) het inzetten van nieuwe technieken of (b) het introduceren van nieuwe berichten- of informatiestromen.

Beschrijving maatschappelijk product

Het maatschappelijk product van de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel heeft een operationele en strategische kant. Hieronder zijn deze daarom apart benoemd.

Operationeel

Het maatschappelijk product dat wordt geleverd is een dienstverlenende Rijksoverheid die door haar leveranciers als een betrouwbare zakenpartner wordt gezien. Bovendien is de Rijksoverheid een belangrijke aanjager van digitaal zakendoen tussen leveranciers en andere bestuurslagen van de Nederlandse overheid. Verder stimuleert de Rijksoverheid hiermee ook het digitaal zakendoen tussen bedrijven onderling.

Strategisch

Met de digitalisering van het zakendoen met het Rijk levert de Rijksoverheid een maatschappelijk product in de vorm van geautomatiseerde informatiestromen, waarmee op kortcyclische wijze inzicht kan worden verkregen in de bijdrage van de Rijksinkoop aan de maatschappelijke doelstellingen van het kabinet. Hierdoor kan op procesniveau sneller en slagvaardiger worden gemonitord en (bij)gestuurd. Op politiek-bestuurlijk niveau kan sneller en accurater verantwoording worden afgelegd.

6. Opbouw beleidsdossier en activiteiten 2023

Vanuit het CPO-office wordt op diverse manieren gewerkt aan het digitaliseren van het Rijksinkoopstelsel. De werkzaamheden variëren van vertegenwoordiging van het inkoopdomein in nationale en internationale overleggen tot kaderstelling, afstemming, faciliteren en ondersteunen. Ook zorgt het CPO-office voor opdrachtgeverschap en het coördineren van (politieke) verantwoording over activiteiten, mijlpalen en actualiteiten die de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel raken.

→ **Kaderstelling en afspraken**

- Kaderstelling, afspraken en vertegenwoordiging Digitalisering Rijksinkoop
- Rijksinkoop Enterprise Architectuur

→ **Centrale voorzieningen**

- Opdrachtgeverschap beheer centrale voorzieningen
- Doorontwikkeling centrale voorzieningen
- Samenwerking tussen ketenpartners

→ **Open standaarden**

- Input standaarden EU, NL, Peppol
- Beheer standaarden

→ **Communicatie**

- Rijksbrede coördinatie interne en externe communicatie
- Klantondersteuning en advisering vanuit klantperspectief

→ **Nieuwe berichtenstromen**

- Realisatie nieuwe berichtenstromen
- Implementatieondersteuning nieuwe berichtenstromen

→ **Sturings- en verantwoordingsinformatie**

- Informatiebehoeften Rijksinkoopstelsel

→ **Kleinschalig innoveren**

- Digitalisering met de community

Domein

Kaderstelling en afspraken

Betrokken uitvoeringsorganisaties

-

Overleggen

Portefeuille Digitalisering Rijksinkoop, ICIA, ICBR, ministerraad

Kaderstelling, afspraken en vertegenwoordiging Digitalisering Rijksinkoop

Het is aan het CPO-office om de samenwerking te organiseren met alle rijksdiensten die deelnemen aan het Rijksinkoopstelsel. Formeel doet het CPO-office dit door rijksbrede kaders en handreikingen op te stellen, deze ter advisering voor te leggen aan de ICIA en vast te laten stellen door de ICBR (kader) of de CPO Rijk (handreiking). Strategische vraagstukken en conceptstukken die het formele besluitvormingstraject ingaan, worden eerst in de portefeuille Digitalisering Rijksinkoop besproken en afgestemd.

Informeel organiseert het CPO-office interdepartementale samenwerking in de vorm van diverse expertgroepen, de Rijksinkoop Architectuurraad, een Toetsingscommissie Rijksinkoop Architectuur en een tactisch adviseringsoverleg dat ook dient als afnemersoverleg voor de centrale voorzieningen.

Het CPO-office vertegenwoordigt in nationale en internationale organisaties en overleggen de belangen van het Rijksinkoopstelsel. Denk hierbij aan vertegenwoordiging bij OpenPeppol als eindgebruiker of aan de programmeringstafel gegevens-uitwisseling als het gaat om de GDI-governance.

De CPO Rijk kan als opdrachtgever er ook voor kiezen vertegenwoordiging te delegeren naar een of meerdere uitvoeringsorganisaties die vanuit hun expertise input leveren namens de Rijksinkoop. Denk hierbij aan vertegenwoordiging in het Standaardisatieplatform e-facturatie (STPE), de standaardisatiecommissies van OpenPeppol of technische commissies van de EU voor het ontwikkelen van Europese standaarden voor procurementberichten.

De CPO Rijk heeft de verantwoordelijkheid voor de goede werking van het Rijksinkoopstelsel. Die goede werking is een onomstreden uitgangspunt bij onder andere de digitaliseringsopgave van het Rijksinkoopstelsel. Deze verantwoordelijkheid is

gedelegeerd aan het CPO-office en belegd bij de portfoliomanager Digitalisering Rijksinkoop. Deze geeft verdere beleidsmatige invulling aan de digitaliseringsambities die voor de portefeuille Digitalisering Rijksinkoopstelsel zijn geformuleerd.

Deze beleidsmatige invulling kan worden gerealiseerd door het maken (1) interdepartementale afspraken, (2) het voorbereiden, afstemmen en goed laten keuren van CPO Rijk-handreikingen, (3) het voorbereiden, afstemmen en goed laten keuren van rijksbrede kaders door de ICBR, (4) het voorbereiden, afstemmen en goed laten keuren van wijzigingen in de Inkoopvoorwaarden of wet- en regelgeving door de ministerraad.

Naast de beleidsmatige invulling wordt invulling gegeven aan de coördinerende rol van de CPO Rijk als het gaat om het (1) creëren van draagvlak voor het gebruik van open standaarden en infrastructuur, (2) het interdepartementaal monitoren van de voortgang in de implementatie van functionaliteiten, berichten en koppelingen, (3) het bemiddelen en organiseren van besluitvorming bij meningsverschillen over implementatievraagstukken.

Bovendien adviseert de portfoliomanager de CPO Rijk bij het uitoefenen van zijn verantwoordelijkheid voor het coördineren van politiek-bestuurlijke kwesties, in het kader van de stelselverantwoordelijkheid van de minister van BZK voor de Rijksinkoop. Onderdeel hiervan is de afstemming met woordvoerders van de minister over externe communicatievraagstukken en het beantwoorden van vragen van de Tweede Kamer over de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel.

Vanuit het CPO-office wordt vanaf 2023 gewerkt met een jaarplandocument waarin jaarlijks de missie, visie, ambities en beleidsdoelstellingen en de daaraan verbonden activiteiten

worden opgeschreven voor het komende jaar. Het is de verantwoordelijkheid van de portfoliomanager dat dit document wordt opgesteld of bijgewerkt, afgestemd, goedgekeurd en gepubliceerd.

Namens de CPO Rijk en het Rijksinkoopstelsel neemt de portfoliomanager in wisselende rollen deel aan diverse overleggen. Binnen de Rijksinkoop heeft de portfoliomanager de rol van voorzitter (DGR-B, expertgroepen, Rijksinkoop Architectuurraad). Binnen het overheidsbrede digitaliseringsdomein neemt de portfoliomanager namens de CPO Rijk deel aan diverse overheidsbrede overleggen (onder andere de Programmeringstafel gegevens-uitwisseling binnen de GDI-governance.). Het doel hiervan is om de belangen van het Rijksinkoopstelsel over te brengen en te borgen, om geïnformeerd te zijn over de laatste ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en andere onderwerpen die het Rijksinkoopstelsel raken. De portfoliomanager brengt hierover verslag uit in de overleggen van het Rijksinkoopstelsel. Tot slot neemt de portfoliomanager deel aan diverse nationale overleggen, bijvoorbeeld bij het Standaardisatieplatform e-facturatie (STPE) en neemt hij ook deel aan internationale overleggen, zoals de Europese standaardisatiewerkgroepen.

Belangrijk om apart te vermelden is de verantwoordelijkheid van de portfoliomanager Digitalisering Rijksinkoop om structurele afstemming en samenwerking met de financiële kolom en de aanbestedingskolom te organiseren. Dit wordt via deelname aan het Interdepartementaal overleg hoofden financiële administraties (IOHFA) geborgd in relatie tot het financiële domein. Met het ministerie van EZK en TenderNed zijn bilaterale overleggen op ad-hoc-basis ingericht.

De CPO Rijk heeft de mogelijkheid doorbraakprojecten te starten en tijdelijk te financieren om vooruitgang te kunnen boeken bij het digitaliseren van de Rijksinkoop. In 2022 is dit

gedaan met het leertraject uitgaande berichten, wat heeft geresulteerd in een aanbesteding bij Logius om structureel een uitgaand accesspoint op Peppol te realiseren. Deze functionaliteit wordt vervolgens structureel gefinancierd via de centrale financiering van de GDI. Voor 2023 is voorzien om een Centrale Rijksinkoop Datahub te bouwen voor het automatiseren van informatiestromen zoals de spend, zodat deze vrijwel realtime inzichtelijk kan worden gemaakt.

De portfoliomanager stuurt het portfolioteam Digitalisering Rijksinkoop aan, dat ondersteuning biedt aan bij het vormgeven van de ambities van de CPO Rijk. Ook geeft de portfoliomanager uitvoering aan de dagelijkse aansturing van de uitvoeringsorganisaties die ondersteuning bieden bij het digitaliseren van het Rijksinkoopstelsel, als onderdeel van het opdrachtgeverschap van de CPO Rijk richting deze uitvoeringsorganisaties.

Gezien de omvang van het dossier en de benodigde expertise die het vraagt, laat de portfoliomanager zich voor deelname aan diverse overleggen vertegenwoordigen door het portfolioteam, dan wel de experts van de uitvoeringsorganisaties.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein

Kaderstelling en afspraken

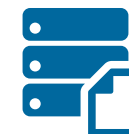
Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO, TenderNed

Overleggen

Rijksinkoop Architectuurraad

Rijksinkoop Enterprise Architectuur

De Rijksinkoop Enterprise Architectuur (RIEA) is het model dat beschrijft hoe alle verschillende inkoopoplossingen van het Rijk efficiënt samen kunnen werken. Samen met de Rijksinkoop-domeinarchitectuur en een gemeenschappelijke Rijksinkoop-Ontologie geeft de RIEA duidelijkheid en richting aan de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel.

In 2023 wordt de eerste versie van de RIEA opgeleverd. Een aantal architecten van verschillende departementen en rijksdiensten werkt er gezamenlijk aan, de enterprise architect van het ministerie van Financiën coördineert. De RIEA wordt geschreven onder verantwoordelijkheid van de Rijksinkoop Architectuurraad (RIAR). Bij positief advies van de RIAR wordt de RIEA door de voorzitter aangeboden aan de ICIA en de ICBR voor vaststelling. Vanaf het moment van instemming committeren alle deelnemers aan het Rijksinkoopstelsel zich aan de architectuurprincipes die de basis vormen van de digitalisering van het stelsel.

Parallel hieraan werkt de RIAR aan een concretere domein-architectuur die de toepassing van de RIEA beschrijft op de verschillende doelsystemen binnen het Rijksinkoopstelsel. De domeinarchitectuur kenmerkt zich door een kortere tijdslijn en is daarmee de eerste concrete invulling van de RIEA.

Tot slot worden in 2023 de eerste stappen gezet voor een Rijksinkoop Ontologie, waarbij de Europese e-procurement-ontologie² het uitgangspunt is voor het ijken, herijken en stroomlijnen van de huidige ontologie van de Rijksoverheid. Met een gemeenschappelijke ontologie voor het Rijksinkoopstelsel wordt het fundament gelegd voor het digitaliseren van de beschikbare kennis binnen het rijksinkoopdomein.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

² <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eprocurement/solution/eprocurement-ontology/release/v300>

Domein

Centrale voorzieningen

Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO, RIS, OBF

Overleggen

DGR-B

Opdrachtgeverschap beheer centrale voorzieningen

Het besluit van de ICB van 15 oktober 2019 bevat de opdracht toe te werken naar een rijksbrede architectuur met centrale voorzieningen. De architectuur is geadresseerd in de bouwsteen Rijksinkoop Enterprise Architectuur. De centrale voorzieningen worden momenteel gebouwd of zijn recentelijk opgeleverd. Het is van belang dat de afnemers van de centrale voorzieningen op de hoogte worden gebracht van relevante ontwikkelingen en input kunnen leveren aan de leveranciers van de centrale voorzieningen als het gaat om onderhoud en kleine wijzigingen.

Om ervoor te zorgen dat alle rijksdiensten op een eenduidige manier zaken kunnen doen met hun zakenpartners vanuit het concernprofiel Rijksoverheid, zijn een aantal centrale voorzieningen gebouwd. De CPO Rijk geeft namens het Rijksinkoopstelsel vorm aan het opdrachtgeverschap voor het beheren en exploiteren van deze voorzieningen.

DigiInkoop

In 2023 wordt gewerkt aan het afschalen en uitfasen van DigiInkoop als centrale inkoopapplicatie voor het rijksinkoopdomein. Tot die tijd wordt via de huidige interdepartementale governance richting gegeven aan de beheer- en exploitatieopdracht zoals die door Logius wordt uitgevoerd. Belangrijkste producten zijn het doorbelasten van de opdracht voor het eerste halfjaar van 2023 en de uiteindelijk dechargeverlening van deze opdracht na uitfasering.

Digipoort

Digipoort is een voorziening die is gemarkeerd als onderdeel van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Rijksdiensten zijn verplicht e-facturen te kunnen ontvangen via Digipoort. In 2023 zal vanuit het perspectief van beheer vooral worden ingezet op het introduceren van nieuwe berichtsoorten, zoals de e-timecard en de statusinformatieberichtenset.

Per 1 januari 2023 wordt Digipoort op een andere wijze gefinancierd, via de Centrale Financiering die via het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) verloopt.

Hierdoor vervalt de rol van de CPO Rijk bij het administratieve opdrachtgeverschap van Digipoort. Inhoudelijk is de CPO Rijk namens het Rijksinkoopstelsel nog steeds betrokken bij het vormgeven van de opdracht aan Logius, waar het gaat om de berichtenflow waarvan het rijksinkoopdomein de belangrijkste afnemer is.

Catalogusplatform

In 2023 wordt het Catalogusplatform opgeleverd. Tot aan de oplevering ligt de verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie bij het programma Transitie DigiInkoop. Met dit programma worden in 2023 afspraken gemaakt over het overdragen van de verantwoordelijkheid voor het platform aan het portfolio Digitalisering Rijksinkoop. Daarmee wordt het Catalogusplatform opgenomen in de interdepartementale governance Digitalisering Rijksinkoop.

Centraal Leveranciersportaal

In 2022 zijn de eerste plateaus van het Centraal Leveranciersportaal in productie genomen en zijn leveranciers gemigreerd om deze voorziening direct in gebruik te kunnen nemen. Tot aan de gehele oplevering van het Centraal Leveranciersportaal ligt de verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie bij het programma Transitie DigiInkoop. Met dit programma worden in 2023 afspraken gemaakt over het overdragen van de verantwoordelijkheid voor het portaal aan het portfolio Digitalisering Rijksinkoop. Daarmee wordt het Centraal Leveranciersportaal opgenomen in de interdepartementale governance Digitalisering Rijksinkoop.

Digitaal Inkooparchief

In 2023 wordt het Digitaal Inkooparchief opgeleverd. Tot aan de oplevering ligt de verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie van dit archief bij het programma Transitie DigiInkoop. Met dit programma worden in 2023 afspraken gemaakt over het overdragen van de verantwoordelijkheid voor het archief aan het portfolio Digitalisering Rijksinkoop. Daarmee wordt het Digitaal Inkooparchief opgenomen in de interdepartementale governance Digitalisering Rijksinkoop.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	

Domein

Centrale voorzieningen

Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO, RIS, OBF

Overleggen

Rijksinkoop Architectuurraad, DGR-B

Doorontwikkeling centrale voorzieningen

Om tegenover leveranciers het één Rijksoverheidsprofiel te kunnen behouden bij zakendoen met het Rijk zijn centrale digitale voorzieningen ontwikkeld. Doordat rijksdiensten aansluiten op deze centrale voorzieningen, wordt het mogelijk om als rijksdienst een eigen inkoopvoorziening in te richten, zonder dat leveranciers worden geconfronteerd met specifieke aansluitendeisen per rijksdienst.

Een aantal centrale voorzieningen wordt in 2023 gebouwd, herbouwd en aanbesteed. Om ervoor te zorgen dat de belangen van het Rijksinkoopstelsel bij deze trajecten consequent worden meegenomen, zet het CPO-office actief in op betrokkenheid in diverse overleggen.

Digipoort - sourcing Peppol-accesspoint

Logius is in 2022 gestart met de voorbereidingen van een Europese aanbesteding voor een Peppol-accesspoint als koppelvlak op Digipoort. Met dit accesspoint kunnen rijksdiensten

berichten via het Peppol-netwerk versturen en ontvangen. Op deze manier hebben partners van het Rijk, of dit nu gemeenten en provincies zijn of het bedrijfsleven, de mogelijkheid om laagdrempelig geautomatiseerd berichten via Peppol uit te wisselen. Met deze aanbesteding wordt de tijdelijke uitgaande koppeling die door de CPO Rijk beschikbaar was gesteld structureel vervangen. In 2023 wordt vanuit het CPO-office meegekeken bij de aanbesteding en implementatie van het nieuwe accesspoint, zowel op voortgang als op inhoud.

Digipoort - herbouw

Digipoort is vitale infrastructuur, waar niet alleen het rijksinkoopdomein gebruik van maakt. Sterker nog, het rijksinkoopdomein is slechts onderdeel van een groter ecosysteem aan vitale berichtenstromen uit verschillende beleidsdomeinen die gebruikmaken van Digipoort. Denk hierbij aan bijvoorbeeld IB-aangiftes, KVK-jaarrekeningen en UWV-verzuimmeldingen. Gezien het belang van het herbouwtraject is een apart programma ingericht met een eigen governance. De CPO Rijk is in deze governance vertegenwoordigd vanuit de rol van key-user van Digipoort. In 2023 zal de CPO Rijk in samenwerking met Logius ketentesten uitvoeren voor de herbouwde en nieuw gebouwde functionaliteiten. Rijksdiensten wordt tijdig gevraagd om mee te werken aan deze ketentesten, zoals gemeld in de ICIA-vergadering van november 2022.

Centrale Rijksinkoop-datahub

Om de datakwaliteit in het rijksinkoopdomein te vergroten, automatisering te stimuleren en daarmee sneller en nauwkeuriger aan inkoopinformatie te komen, is het van belang om domein-overstijgend informatie uit te kunnen wisselen, gebruikmakend van automatische koppelvlakken. Aangezien het Rijksinkoopstelsel decentraliseert, is het van belang om bepaalde inkoopinformatie te kunnen aggregeren en standaardiseren. Om hier uitvoering aan te geven is de bouw van een centrale Rijksinkoop-datahub voorzien.

Het is de bedoeling dat vanaf eind 2023 applicaties ten behoeve van de Rijksinkoop op laagdrempelige wijze kunnen aansluiten op deze datahub. Daarmee wordt het mogelijk om inkoopinformatie op uniforme wijze door het gehele inkoopproces heen te gebruiken en hergebruiken. De datahub is onder andere bedoeld als een stap voorwaarts in het geautomatiseerd inzichtelijk krijgen van de spend van de Rijksoverheid.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	

Domein

Centrale voorzieningen

Betrokken uitvoeringsorganisaties

RVO, RIS, OBF, Logius

Overleggen

Coördinatieoverleg digitaal zakendoen

Samenwerking tussen ketenpartners

Binnen de Rijksoverheid werken diverse uitvoeringsorganisaties aan het digitaliseren van het Rijksinkoopstelsel.

Deze uitvoeringsorganisatie werken vaak aan het digitaliseren van een deel van de purchase-to-pay-keten, het ontwikkelen en beheren van een deel van de benodigde digitaliseringsbouwstenen of aan het informeren en voorlichten van een specifieke doelgroep.

Uitvoeringsorganisaties komen ook processtappen of onderwerpen tegen, waarbij een overlap of afhankelijkheid bestaat bij het uitvoeren van hun activiteiten. Om ervoor te zorgen dat helder is welke organisatie op welke momenten in het proces verantwoordelijk is voor een activiteit, stellen de uitvoeringsorganisaties een samenwerkingsovereenkomst op waar ze zich aan committeren. Bovendien wordt er een coördinatieoverleg in het leven geroepen tussen het CPO-office als gedelegeerd opdrachtgever en de uitvoeringsorganisaties, om structureel en op een laagdrempelige manier met elkaar van gedachten te kunnen wisselen.

Binnen het Rijksinkoopstelsel werken diverse uitvoeringsorganisaties in opdracht van de CPO Rijk aan de digitalisering. In de situatie waarbij DigiInkoop wordt vervangen ten gunste van een aantal centrale voorzieningen is het nog belangrijker geworden dat de

uitvoeringsorganisaties feilloos met elkaar samenwerken. Zeker op de gebieden waarbij de activiteiten van de uitvoeringsorganisaties elkaar raken of overlappen.

In 2023 zorgen de organisaties RIS, RVO, Organisatie voor Bedrijfsvoering en Financiën (OBF) en Logius ervoor dat zij hun activiteiten in kaart brengen, met elkaar bespreken en dat zij bij onduidelijkheid, overlap of aansluiting afspraken maken over de samenwerking, verantwoordelijkheden en rolverdeling. Deze afspraken worden opgetekend in een samenwerkingsovereenkomst.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein
Open Standaarden

Betrokken uitvoeringsorganisaties
Logius

Overleggen
Peppol-community, Europese werkgroepen, STPE, interdepartementale expertgroepen

Input standaarden EU, NL, Peppol

De Rijksoverheid werkt aan het verbeteren, digitaliseren en automatiseren van haar inkoopprocessen. Dit leidt tot kosten-besparingen, op termijn een efficiënter (en sneller) betalings-proces en verlaging van administratieve lasten voor leveranciers. Hiervoor is het noodzakelijk dat wederzijds, zowel bij de Rijksoverheid als bij het bedrijfsleven, de juiste voorzieningen getroffen zijn.

Fundamenteel hierbij is het gebruik kunnen maken van zakelijke berichten op basis van open standaarden die aansluiten op de markt en op de nationale en internationale open standaarden voor zakelijke berichtuitwisseling. Door een leidende rol te nemen bij het ontwikkelen van deze berichtstandaarden op nationaal, Europees en internationaal niveau zorgt de Rijksoverheid ervoor dat zij duurzame oplossingen kan implementeren.

Momenteel wordt gewerkt aan het ontwikkelen en het introduceren van nieuwe berichten als e-orders, elektronische prestatieverklaringen, elektronische timecards en statusberichten. De Rijksoverheid is momenteel binnen alle relevante nationale en internationale werkgroepen actief vertegenwoordigd en vervult bij een aantal werkgroepen de voorzittersrol.

Namens het Rijk werkt de afdeling Standaarden van Logius in Europees verband aan het ontwikkelen van nieuwe berichtstandaarden via Technische Commissies van de EU. In de Technische Commissie 434 (TC 434) wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van de Europese Standaard voor e-facturatie. Binnen de Technische Commissie 440 (TC 440) wordt gewerkt aan diverse e-procurement standaarden, zoals de e-order, e-receipt en de e-timecard.

Logius borgt de belangen van de Rijksoverheid binnen deze Technische Commissies en zorgt dat de berichtstandaarden zoveel mogelijk aansluiten bij de open standaarden die de Rijksoverheid gebruikt. Onderdeel van het borgen van deze belangen is dat Logius tijdig terugkoppeling geeft over ontwikkelingen en besluitvorming in deze werkgroepen, wanneer deze consequenties hebben voor het Rijksinkoopstelsel.

Naast de Europese TC's bestaan er ook standaardisatie-overleggen binnen het mondiale afsprakenstelsel OpenPeppol en het Nederlandse Standaardisatieplatform e-facturatie (STPE). De Rijksoverheid is gebaat bij zoveel mogelijk samenhang tussen alle deze overleggen, om te voorkomen dat het Rijk meerdere uiteenlopende standaarden moet implementeren, beheren en ondersteunen.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	
Efficiënt (doelmatig)	
Rechtmatig	
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	

Domein
Open Standaarden

Betrokken uitvoeringsorganisaties
Logius

Overleggen
DGR-B, Expertgroep berichten,
interdepartementale expertgroepen

Beheer standaarden

Van een open standaard is sprake wanneer deze structureel wordt beheerd door een aanwijsbare beheerorganisatie, die ervoor zorgt dat publieke en private partijen kunnen meepraten over de (door)ontwikkeling van de standaard. De Rijksoverheid is als grootgebruiker van open standaarden actief betrokken bij het beheer van diverse open berichtstandaarden binnen meerdere nationale en internationale beheerorganisaties.

Alle standaarden die binnen het Rijksinkoopstelsel worden gebruikt, worden actief beheerd. Momenteel zijn dit met name de OHNL-standaardenset voor de uitwisseling van inkoopgegevens en de NLCIUS voor e-facturatie. Hier is sinds 2021 een nieuwe standaard voor het inkoopdomein bijgekomen, de Peppol BIS.

Om ervoor te zorgen dat het beheer van deze standaarden op de juiste manier plaatsvindt, wordt in 2023 een nulmeting gedaan op de beheerorganisatie en beheerprocessen aan de hand van de BOMOS-systematiek. Deze BOMOS-systematiek is door Logius ontwikkeld en staat voor Beheer- en Ontwikkelmodel voor Open Standaarden. BOMOS biedt strategisch overzicht, modellen, handreikingen en praktische tips om een open standaard tot een succes te maken.

Onderdeel van het beheer van de open standaarden voor e-procurementberichten is het uitwisselen van kennis en informatie in interdepartementaal verband. Hiervoor is binnen het Rijksinkoopstelsel de Expertgroep berichtenverkeer in het leven geroepen. Deze expertgroep zorgt voor kennisuitwisseling en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de CPO Rijk over vraagstukken die beleidsmatige betrokkenheid vereisen. Ook werkt de Expertgroep berichten nauw samen met de andere expertgroepen uit het inkoopdomein, omdat veel digitaliseringsvraagstukken een multidisciplinaire benadering vragen.

De CPO Rijk is verantwoordelijk voor de goede werking van de Expertgroep berichten en heeft vanwege het technische karakter ervan aan Logius gevraagd het voorzitterschap in te vullen en ondersteuning te bieden in de vorm van een secretaris.

De Expertgroep berichten is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en beheren van een productgroep: de Basis Rijk-documentatie. Momenteel bestaat deze documentatie uit twee berichtsoorten, waarvan de Basisfactuur Rijk in beheer is en de Basisorder Rijk in ontwikkeling. Voor 2023 wordt voorzien dat de Basisorder Rijk in beheer wordt genomen, na goedkeuring van de ICIA. Bovendien is de ambitie dat er een nieuw product wordt ontwikkeld en in beheer genomen, de Basis-timecard Rijk.

De Basis Rijk-documentatie bestaat uit verduidelijkende documenten met nadere afspraken die zijn geschreven voor rijksdiensten, hun zakenpartners en softwareleveranciers. In de documentatie staat waar rekening mee moet worden gehouden bij het uitwisselen van inkoopgegevens met de Rijksoverheid. De Vakafdeling e-factureren van RVO heeft een voorlichtings- en communicatierol bij het onder de aandacht brengen van de Basis Rijk-documentatie bij de doelgroepen.

Tot slot werkt Logius aan een aantal ondersteunende faciliteiten die ondersteunen bij de kwaliteit en het gemak waarmee inkoopgegevens worden afgeleverd en doorgestuurd. Het gaat hier om het actief beheer op de mapping van uitgaande berichten van de Rijksoverheid en het beheer op de validatie-tooling waarmee wordt gecheckt of uitgaande inkoopberichten de gewenste kwaliteit hebben voor probleemloze ontvangst door zakenpartners.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein
Communicatie

Betrokken uitvoeringsorganisaties
Logius, RVO, TenderNed, IUC's

Overleggen
Rijksinkoop Architectuurraad

Rijksbrede coördinatie interne en externe communicatie

In 2023 wordt de transitie voltooid van een centraal georiënteerd Rijksinkoopstelsel naar een decentraal ingericht stelsel. Dit betekent dat er flink moet worden geïnvesteerd in coördinatie en communicatie, zeker in een domein waarin rijksdiensten zelf verantwoordelijk worden voor het implementeren van inkoop-applicaties en -voorzieningen.

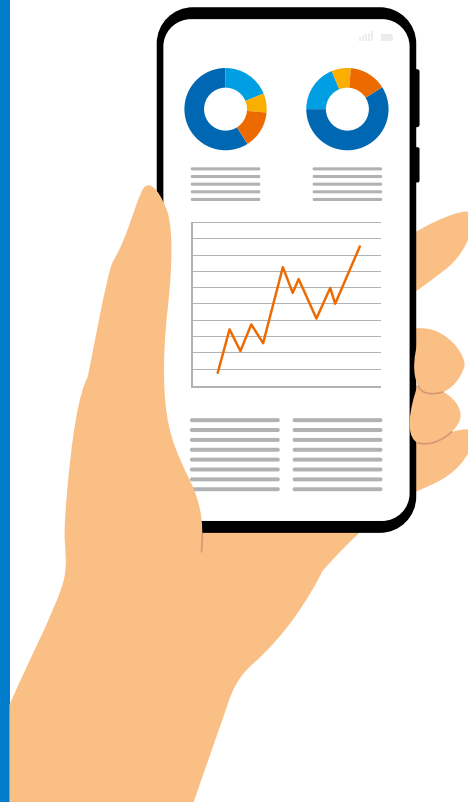
Met het structureel inregelen van communicatie en informatievoorziening voor leveranciers wordt invulling gegeven aan de ambitie om als rijksinkooporganisatie bij te dragen aan een dienstverlenende overheid. Hierbij gaat het niet alleen om het statisch neerzetten van content, maar ook om het laagdrempelig

bieden van hulp aan leveranciers via een helpdesk en de inzet van communicatieproducten.

Een van de kerntaken van de CPO Rijk is zorgen voor de goede werking van het Rijksinkoopstelsel. Daarom zijn het organiseren van structurele interdepartementale communicatie en het vormgeven van de informatievoorziening over digitalisering aangemerkt als prioriteit. Met interdepartementale afstemming moet eenduidige, heldere en op de doelgroep toegesneden communicatie en voorlichting worden bereikt.

De CPO Rijk zet in 2023 actief in met het aantrekken van een strategisch communicatieadviseur en een contentschrijver. Van de uitvoeringsorganisaties wordt verwacht dat zij een communicatieadviseur leveren ter ondersteuning van de strategisch communicatieadviseur. Gezamenlijk kunnen zij dan gecoördineerd communiceren en voorlichten over de mijlpalen en ontwikkelingen rond de opdrachten die de uitvoeringsorganisaties hebben gekregen.

Om structureel meer aansluiting te verkrijgen binnen het ministerie van BZK wordt ingezet op het zichtbaarder aansluiten op de interne communicatieprocessen en -overleggen. Met het oprichten van een interdepartementale werkgroep communicatie wordt invulling gegeven aan de politieke verantwoordelijkheid van de minister van BZK voor het Rijksinkoopstelsel. Het is dan ook de bedoeling dat het ministerie van BZK op deze manier op duurzame wijze invulling geeft aan haar coördinerende rol, zowel in relatie tot de andere rijksdiensten als in relatie tot haar uitvoeringsorganisaties. Een belangrijk product hierbij is het opstellen, beheren en uitdragen van een communicatiekalender.

In 2023 staat alle relevante informatie over de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel op het Rijksportaal, waar deze actief wordt beheerd. Op deze manier wordt gehoor gegeven aan de wens vanuit de operationele laag van het Rijksinkoopstelsel om op laagdrempelige wijze meer informatie te krijgen over de digitaliseringsambities die voor het Rijksinkoopstelsel zijn geformuleerd.

Voor leveranciers en andere geïnteresseerde partijen wordt in 2023 via Rijksoverheid.nl een pagina Digitalisering Rijksinkoop gelanceerd en actief bijgehouden. Verder wordt via thematische publicaties en interviews aandacht besteed aan de ontwikkelingen en mijlpalen uit het digitaliseringsdossier van het rijksinkoopdomein.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	
Rechtmatig	
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	
Transparante overheid	✓

Klantondersteuning en advisering vanuit klantperspectief

Leveranciers van de Rijksoverheid worden geconfronteerd met een verplichting tot het aanleveren van e-facturen om betaald te krijgen voor de goederen en/of diensten die zij leveren. Vanuit leveranciers is er behoefte aan uitleg en ondersteuning op het gebied van e-factureren. Dit geldt voor e-facturatie vanuit een softwarepakket en e-facturatie via het Centraal Leveranciersportaal.

Daarnaast worden rijksdiensten als afnemers geconfronteerd met het wegvallen van DigiInkoop als centrale inkoopvoorziening ten gunste van een aantal centrale voorzieningen. Deze centrale voorzieningen dienen te borgen dat leveranciers zoveel mogelijk op een eenduidige wijze zaken kunnen doen met de rijksdiensten, vanuit het concernprofiel Zakendoen met het Rijk. Ook hiervoor is vanuit de rijksdiensten en leveranciers behoefte aan uitleg en ondersteuning.

De digitaliseringsopgave van het Rijksinkoopstelsel wordt ook wel gezien als een veranderingsopgave. Het is namelijk niet zo dat er uitsluitend bestaande processen worden gedigitaliseerd. De inzet van digitaliseringsvoorzieningen biedt juist een natuurlijk moment om de huidige bedrijfsvoeringsprocessen tegen het licht te houden en te bekijken op welke manier rijksdiensten zelf, maar ook het Rijksinkoopstelsel als geheel kunnen profiteren.

Juist vanwege het feit dat verandering bestaande patronen doorbreekt, bestaat er een grote kans dat dit weerstand oproept bij doelgroepen binnen en buiten het Rijksinkoopstelsel. Om deze weerstand te kanaliseren of liever nog: te voorkomen, is het van groot belang dat bij vragen van ambtenaren of ondernemers een instantie bekend is die deze vragen eenduidig en helder kan beantwoorden. Gezien het belang hiervan investeert het ministerie van BZK in het neerzetten van helpdesks en ondersteuning.

RIS-helpdesk

De RIS verzorgt in 2023 voornamelijk de helpdeskfunctie voor (1) rijksambtenaren die zich bezighouden met het Catalogus-platform en (2) ondernemers als met verdiepingsvragen over het Centraal Leveranciersportaal (tweede lijn).

RVO-helpdesk e-factureren

In 2023 verzorgt de Helpdesk e-factureren van RVO de eerste-lijns ondersteuning voor het Centraal Leveranciersportaal. Ook biedt de helpdesk voor leveranciers algemene informatie en advies over e-factureren aan de Rijksoverheid. In de opdracht aan RVO voor 2023 heeft de CPO Rijk gevraagd deze functie uit te breiden naar informeren en adviseren over alle andere procurementberichten (bijvoorbeeld e-orders en e-timecards).

De Vakafdeling e-facturatie van RVO biedt ook implementatie-ondersteuning aan rijksdiensten om complexe of grootschalige aansluiting met leveranciers te bewerkstelligen. In 2023 wordt het implementeren van inkomende e-facturatiestromen uitgebreid naar uitgaande e-facturatiestromen en e-orderstromen.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein

Nieuwe berichtenstromen

Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO

Overleggen

DGR-B

Realisatie nieuwe berichtenstromen

In 2022 zijn vanuit het Rijk de eerste e-facturen succesvol verzonden via het Peppol-netwerk en is een eerste e-ordering-keten gerealiseerd tussen de Rijksoverheid en de markt. Meerdere partijen in de markt zijn geïnteresseerd in het digitaal ontvangen van orders vanuit het Rijk via Peppol. Ook zijn er meerdere rijksdiensten die een uitgaande berichtenstroom via Peppol willen realiseren voor facturering en ordering. In 2023 wordt vanuit het ministerie van BZK vervolg gegeven aan deze ontwikkelingen en start een project om de eerste e-ordering- en e-timecardketens in productie te nemen.

Alle bouwstenen voor het realiseren van de uitgaande e-facturatieberichtenstroom via Peppol zijn gebouwd, geïmplementeerd en in gebruik. Denk hierbij aan wet- en regelgeving, privaatrechtelijke afspraken, technische en functionele implementatie van de infrastructuur, de berichtstandaard, ondersteunende centrale voorzieningen, het inrichten van een helpdesk en implementatieondersteuning en het laten maken van de benodigde aanpassingen aan de inkoopssystemen van de Rijksoverheid.

De beleidsmatige keuzes die zijn gemaakt en de nadere invulling die is gegeven aan de implementatie van e-facturatie als berichtenstroom, heeft ertoe geleid dat het relatief eenvoudig is om andere soortgelijke berichtenstromen te realiseren. Het sluitstuk hiervan is de implementatie van een uitgaande

afleveringsvoorziening op Digipoort, waarmee vanuit de Rijksoverheid berichten op het Peppol-netwerk kunnen worden afgeleverd.

In 2023 wordt gewerkt aan de uitrol van de e-orderstroom van de inkoopapplicaties van de rijksdiensten naar het Peppol-netwerk. Hierbij is het van belang dat alle partijen in de uitwisselingsketen goed worden betrokken bij de totstandkoming van de berichten stroom. Denk hierbij aan de softwareleveranciers van de rijksdiensten, de inrichting van Digipoort, de betrokken Peppol-serviceproviders en aan softwareleveranciers van de ontvangende zakenpartners.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein

Nieuwe berichtenstromen

Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO

Overleggen

DGR-B

Implementatieondersteuning nieuwe berichtenstromen

De introductie en implementatie van een nieuwe berichtenstandaard en/of berichtsoort brengt veel meer met zich mee dan een technische aanpassing. Het bericht zal namelijk worden gebruikt ter ondersteuning van de bedrijfsvoeringsprocessen die nodig zijn bij het operationeel inkopen van goederen en diensten. Dat betekent dat er vaak nadere ondersteuning nodig is om de flow van een berichtsoort goed te laten verlopen vanuit de overheidsapplicaties naar de leveranciersapplicaties en vice versa. Deze ondersteuning is onder te verdelen in basisondersteuning, denk hierbij aan de helpdesks en aansluitdocumentatie, en meer kwalitatieve ondersteuning, zoals individuele begeleiding en bijvoorbeeld groepsinformatiebijeenkomsten.

Een berichtenflow is gereed voor implementatie zodra de gehele keten van organisaties procesmatig en technisch in staat is een bericht uit te wisselen. De implementatie van een berichtenflow gaat dus over het rijksbreed opschalen van de berichtimplementatie, niet alleen aan de kant van de rijksdiensten, maar ook in afstemming met de zakenpartners van de Rijksoverheid. Hiervoor is niet alleen technische hulp vanuit Logius nodig, maar met name functionele ondersteuning van de Vakafdeling e-factureren van RVO. Deze vakafdeling neemt de coördinatie tussen de ketenpartijen op zich en zorgt ervoor dat iedere partij tijdens het implementatieproces goed is geïnformeerd. Daardoor weten de ketenpartijen wat er moet gebeuren,

wat hun rol is en op welke momenten er iets van hen wordt gevraagd. De Vakafdeling e-factureren heeft ook een signalerende functie. Zij deelt bevindingen waarvan de inschatting is dat er beleidsmatige interventie nodig is met de CPO Rijk. Deze beoordeelt het signaal en bepaalt de vervolgstappen.

Volgens bovenstaand proces wordt behalve aan de e-orderstroom ook gewerkt aan het realiseren van een uitgaande e-factuurstroom, aan het realiseren van een technische- en functionele statusberichtenstroom en aan het realiseren van een e-timecardstroom.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	✓

Domein

Sturings- en verantwoordingsinformatie

Betrokken uitvoeringsorganisaties

Logius, RVO

Overleggen

DGR-B

Informatiebehoeften Rijksinkoopstelsel

Binnen het inkoopdomein wordt veel data gegenereerd, uitgewisseld en opgeslagen. Tegelijkertijd bestaat de behoefte om op een overzichtelijke wijze aan inkoopinformatie te komen die kan worden gebruikt voor sturing en verantwoording - intern en extern. Bovendien wordt veel voor het inkoopdomein relevante informatie gegenereerd, uitgewisseld en opgeslagen in het aanbestedingsdomein en het financieel domein.

Om vanuit alle verschillende systemen binnen alle drie deze domeinen vergelijkbare data te kunnen verzamelen, structureren en gereed te maken voor analyses, zal een fundamentele discussie moeten worden gevoerd. Deze interdepartementale discussie zal gaan over hoe rijksdiensten op dezelfde wijze data kunnen definiëren, rubriceren en gebruiken. Het doel is om hierover vervolgens rijksbrede afspraken te maken. Tot slot dient er te worden gemonitord en eventuele ondersteuning te worden georganiseerd om de implementatie van de afspraken daadwerkelijk te realiseren.

In 2022 is het *Advies verbetering rapportage e-ordering/e-facturatie* opgeleverd. Met dit advies is tegemoetgekomen aan de vraag om beter inzage te krijgen in de informatiebehoeften vanuit de Rijksinkoop en inzicht te krijgen in de mogelijkheden bij het benutten van inkoopinformatie. In 2023 wordt verder gewerkt aan de opvolging van dit advies.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	
Transparante overheid	✓

Domein
Kleinschalig innoveren

Betrokken uitvoeringsorganisaties
RIS

Overleggen
Portfolioboard Digitalisering Rijksinkoop

Digitalisering met de community

In het Portfolioboard Digitalisering Rijksinkoop worden digitaliseringsinitiatieven ondersteund die een verbetering willen aanbrengen in het Rijksinkoopstelsel. Dit begint meestal met een pilot binnen de context van een of enkele organisaties. Als een pilot succesvol is, ondersteunt de portfolioboard ook het proces om een initiatief verder op te schalen. Een paar keer paar is er een vrij toegankelijke bijeenkomst van de portfolioboard waar de community-leden elkaar op de hoogte houden van lopende initiatieven en nieuwe ideeën. De digitaliseringsinitiatieven kunnen het inkoopproces voor de klant, de inkooporganisatie en de leverancier verbeteren, maar kunnen ook betrekking hebben op bijvoorbeeld data-gedreven werken. In 2023 wordt gewerkt aan het verder structureren van de samenwerking tussen de CPO Rijk en de portfolioboard.

Draagt bij aan doelstellingen

Professionalisering	✓
Betrouwbaar en veilig	✓
Efficiënt (doelmatig)	✓
Rechtmatig	✓
Gemakkelijk en eenduidig zakendoen	✓
Transparante overheid	

Verklarende woordenlijst

Aanbestedingsbesluit

Besluit van 6 september 2018 tot wijziging van het Aanbestedingsbesluit en het Aanbestedingsbesluit op defensie- en veiligheidsgebied in verband met de implementatie van richtlijn 2014/55/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten. Aanbestedende diensten en speciale-sectorbedrijven ontvangen en verwerken elektronische facturen die worden opgesteld ter uitvoering van overeenkomsten waarop deel 2, deel 2a of deel 3 van de wet van toepassing is en die voldoen aan de Europese norm voor elektronische facturering en aan syntaxen die zijn opgenomen in de Europese lijst van syntaxen.

Basis Rijk-document

Met de Basis Rijk-documenten legt de Rijksoverheid vast aan welke eisen digitale inkoopdocumenten moeten voldoen om probleemloos te kunnen worden verwerkt door organisaties van de Rijksoverheid. De Basisfactuur Rijk is een voorbeeld hiervan, voor e-orders en e-timecards zijn Basis Rijk-documenten in ontwikkeling.

Berichtenstroom

Van een berichtenstroom is sprake wanneer een rijksdienst e-facturen of andere digitale inkoopgegevens, zoals e-orders of e-timecards na een succesvolle implementatie kan versturen en ontvangen via Digipoort en Peppol.

Categoriemanager

In het Rijksinkoopstelsel is een categoriemanager degene die verantwoordelijk is voor de aanbesteding en het contractmanagement van een inkoopcategorie, dus één soort goederen of diensten, bijvoorbeeld kantoormeubilair, ICT of uitzendkrachten.

CDI

Elk ministerie heeft een coördinerend directeur inkoop (CDI) die verantwoordelijk is voor het inkoopbeleid van dat ministerie. In het Rijksinkoopstelsel heeft een CDI ook verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld het monitoren van rijksbrede inkoopkaders. CDI's zijn lid van de ICIA.

CEF-programma

De afkorting CEF staat voor Connecting Europe Facility, een programma van de Europese Commissie waarmee investeringen zijn gedaan in de faciliteiten voor e-factureren in de Europese Unie (EU).

Centrale voorziening

In het Rijksinkoopstelsel zijn centrale voorzieningen faciliteiten waarvan alle ministeries en rijksdiensten gebruik kunnen maken bij de digitalisering van hun inkoopprocessen. Soms is een centrale voorziening verplicht. Digipoort is daar een voorbeeld van.

CIO-office

Ieder ministerie heeft een Chief Information Officer (CIO) die het ministerie ondersteunt bij het beheer van de informatievoorziening van het departement. De CIO beschikt over een eigen staf. Deze CIO-staf ondersteunt de organisatie bij de vraagstukken rondom digitalisering en het beheersen van de informatievoorziening.

CPO Rijk

De directeur Inkoop-, Facilitair en Huisvestingsbeleid Rijk (IFHR) in zijn hoedanigheid van Chief Procurement Officer Rijk (CPO) de kadersteller op stelselniveau en ambtelijk verantwoordelijk voor de werking van het Rijksinkoopstelsel. De CPO is voorzitter van de Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden (ICIA). Hij stelt ten behoeve van de werking van het stelsel

rijksbrede kaders en handreikingen op, stemt deze af binnen DGOO en legt ze ter advisering voor aan de ICIA. De kaders worden vastgesteld door de ICBR, de handreikingen door de CPO zelf.

Domeinarchitectuur

De domeinarchitectuur is een concrete toepassing van de inrichtingsprincipes voor de ICT van het Rijksinkoopstelsel uit de RIEA. De domeinarchitectuur is gericht op de systemen die bij het Rijk in gebruik zijn voor inkoopactiviteiten.

eDelivery-bouwblok

Het CEF-programma van de Europese Commissie heeft geïnvesteerd in open ICT-standaarden en ICT-koppelingen voor de Europese Unie (EU). Onder andere het Peppol-netwerk maakt gebruik van deze bouwblokken, die de uitwisseling van inkoopgegevens tussen systemen mogelijk maken.

E-factuur

Een elektronische factuur (e-factuur) is een gestructureerd, digitaal bestand (maar geen pdf) waarbij alle gegevens altijd op een vaste plek in het bestand staan en hun eigen betekenis hebben. Een e-factuur kan vanuit het ene geautomatiseerde systeem elektronisch worden verwerkt in het andere systeem. Handmatige verwerking is daarmee verleden tijd.

E-order

Met een e-order of elektronische order kan een inkoper orders voor producten of diensten digitaal naar een leveranciers sturen, waardoor ze snel en efficiënt verwerkt kunnen worden.

E-timecard

De e-timecard is een elektronische timecard: een digitaal overzicht van het aantal uren dat een ingehuurde medewerker heeft gewerkt. Met e-timecards kunnen deze uren direct tussen computersystemen uitgewisseld worden. Dit versnelt de administratieve processen rond het inhuren van medewerkers.

ICBR

De Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk is een ambtelijk overlegorgaan voor de bedrijfsvoering van de Rijksoverheid. De ICBR rapporteert aan de ministerraad. Alle ministeries zijn in deze commissie vertegenwoordigd, de directeur-generaal Overheidsorganisatie (DGOO) is voorzitter.

ICIA

De Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden (ICIA) is de vak-IC voor het strategisch beleid op het domein van inkopen en aanbesteden, waarin alle ministeries zijn vertegenwoordigd. De ICIA handelt naar het rijksbrede belang, draagt bij aan de doorontwikkeling en optimale werking van het Rijksinkoopstelsel en adviseert en bereidt besluitvorming voor over onder meer door de ICBR vast te stellen kaders en maatregelen ter bevordering van de professionele integriteit.

Inkoopuitvoeringscentrum (IUC)

In de Rijksinkoopstelsel verzorgen 19 IUC's de inkoop voor een of meer departementen of onderdelen daarvan. In een IUC werken onder meer inkopers, aanbestedingsjuristen en contractmanagers samen. Vaak ondersteunen IUC's ook de rijksbrede inkoop op basis van inkoopcategorieën.

Inkoopcategorie

In het Rijksinkoopstelsel 31 inkoopcategorieën vastgesteld voor goederen en diensten die het Rijk vaak nodig heeft, variërend van vakliteratuur, schoonmaak en bedrijfskleding tot gerechts-

deurwaarders of tolken. De inkoopcategorieën zijn een manier voor de Rijksoverheid om centraal in te kopen.

Maatschappelijk product

Met het maatschappelijk product van het Rijksinkoopstelsel wordt de waarde bedoeld die het stelsel voor de Nederlandse samenleving heeft. Een dienstverlenende overheid is hier een voorbeeld van die digitaal zakendoen mogelijk maakt is hiervan een voorbeeld.

Nederlandse Peppolautoriteit (NPa)

De NPa is in Nederland toezichthouder op de Peppol-infrastructuur. Dit gebeurt door te controleren of Peppol-serviceproviders zich aan de regels houden. Peppol-serviceproviders zijn bedrijven die voor eindgebruikers de toegang tot Peppol verzorgen. De NPa is een uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Open standaard

Met open standaarden worden in het Rijksinkoopstelsel ICT-standaarden bedoeld die worden beheerd door onafhankelijke organisaties waarin belanghebbenden kunnen meepraten over de ontwikkeling van een standaard. Open ICT-standaarden zorgen voor leveranciersafhankelijkheid doordat IT-technologie niet het eigendom is van een of enkele marktpartijen maar vrij gebruikt kan worden.

Peppol

Peppol is de naam van een internationaal netwerk voor de digitale uitwisseling van inkoopgegevens, zoals e-facturen en e-orders. Met Peppol wordt het uitwisselen van dit soort gegevens eenvoudiger, doordat standaardisatie plaatsvindt op basis van de Peppol BIS-standaard.

Portfoliomanager Digitalisering Rijksinkoop

De portfoliomanager Digitalisering Rijksinkoop is de beleidsmedewerker aan wie de CPO Rijk de digitaliseringsopgave van het Rijksinkoopstelsel heeft gedelegeerd. De portfoliomanager maakt deel uit van de directie Inkoop-, Facilitair en Huisvestingsbeleid Rijk (IFHR).

Procurementberichten

Procurement is de algemene aanduiding voor alle activiteiten in een organisatie die met aanbesteden en inkopen te maken hebben. Procurementberichten zijn de gegevens die hierbij uitgewisseld worden met leveranciers, bijvoorbeeld in de vorm van facturen, orders en contracten.

Rijksinkoop Architectuurraad (RIAR)

De Rijksinkoop Architectuurraad is een interdepartementale expertgroep die voorstellen doet voor de inrichting van de ICT voor het Rijksinkoopstelsel. Een belangrijk instrument daarbij is de Rijksinkoop Enterprise Architectuur (RIEA), het model dat beschrijft hoe alle verschillende inkoopssystemen van het Rijk samen kunnen werken.

Rijksinkoopstelsel

Het Rijksinkoopstelsel is het geheel van kaders en afspraken dat ministeries onderling hebben gemaakt over hun gemeenschappelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Specifiek inkoopcentrum (SIC)

In het Rijksinkoopstelsel is een Specifiek Inkoopcentrum (SIC) een inkoopcentrum dat op één organisatie of één gebied is gericht. Defensie heeft vier specifieke inkoopcentra, Rijkswaterstaat heeft er twee. Ook is er een SIC voor de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en daarnaast is er voor Caribisch Nederland SSO CN, de Shared Service Organisatie Caribisch Nederland.

Spend

Met spend is in het Rijksinkoopstelsel het totaal aan uitgaven van het Rijk of een rijksdienst op enig moment in de tijd bedoeld. Een van de doelstellingen van de digitalisering van het Rijksinkoopstelsel op langere termijn is deze spend sneller en preciezer inzichtelijk maken.

Stelselverantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor een goede werking van het Rijksinkoopstelsel ligt bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Deze taak is gedelegeerd aan de Chief Procurement Officer Rijk (CPO Rijk) die daarmee de dagelijkse verantwoordelijkheid heeft voor de kaders en afspraken in het Rijksinkoopstelsel. Dit heet 'stelselverantwoordelijkheid'.

Strategisch leveranciersmanagement (SLM)

In het Rijksinkoopstelsel is de inkoopkracht en -kennis voor een aantal strategische ICT- en telecomleveranciers gebundeld. Dit gebeurt met strategisch leveranciersmanagement (SLM). Op dit moment geldt SLM voor de leveranciers SAP, Microsoft, Oracle, IBM en KPN.

Zakenpartner

In dit jaarplan zijn met zakenpartners alle organisaties binnen en buiten de Rijksoverheid bedoeld waarmee het Rijk zakendoet. Dit zijn niet alleen leveranciers uit het bedrijfsleven. Als overheden onderling zakelijke gegevens als facturen of e-orders versturen, zijn ze in deze definitie ook zakenpartners.

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Chief Procurement Office
Team Digitalisering Rijksinkoop

Bezoekadres: Turfmarkt 147, 2511 DP Den Haag
Postadres: Postbus 20011, 2500 EA Den Haag

Uitgave: april 2023